

Nagyszülők. Nagy történetek

Háborúból békébe. Utazás Európán át – versekkel és történetekkel

Márta Mária Szabó

Kulcsszavak

háború és béke - történetmesélés – intergenerációs tanulás – történelmi tanulás – kreatív írás – kollaboratív tanulás – Padlet

Tanárok számára

- Ez az óraterv egy 14-16 éves tanulócsoport számára készült. A bemutatott óra önmagában egy mini-projektet valósít meg, a melynek főbb fázisai: kutató-gyűjtőmunka, reflexió és kreatív írás, kollaboratív interaktív térkép készítése.
- Az óra interdiszciplináris megközelítésben, a fejlesztési követelmények szem előtt tartásával dolgozza fel a tantervi követelményeknek megfelelő tananyagot (pl. interkulturális témák, történelmi események célnyelvi bemutatása, országismeret, családi kapcsolatok stb.). A bemutatott órán a német mint idegen nyelv, történelem, digitális kultúra, irodalom és földrajz tantárgyak tartalma és követelményei integráltan, egy óra keretein belül valósulnak meg.

A tanulók munkája három fő feladat köré szerveződött:

1. fázis: interjú nagyszülőkkel vagy egy idős ismerőssel "Hozz egy történetet" mottóval - a diákoknak meg kellett kérniük őket, hogy meséljenek el nekik egy történetet a második világháborúból. A történethez rögzíteniük kellett az esemény idejét és helyét.
2. fázis: A magukkal hozott történet nyomán formaverset írnak a "háború és béke" témájában.
3. fázis: kollaboratív feladatként rögzítik a magukkal hozott történetet a Padlet alkalmazás interaktív térképére – ezzel egy személyes történelmi térképet készítenek családjukról.

Operatív cél

A tanulók

- megértik, hogyan hatott nagyszüleik életére a második világháború,
- lényegi kérdéseket fogalmaznak meg nagyszüleik gyermekkori emlékeivel kapcsolatban, és
- ezeket a személyes tapasztalatokat tágabb összefüggésekhez, világtörténelmi eseményekhez kötik. Családi narratívákon keresztül a feladatsor fejleszti a történelmi empátiát és a rezilienciát.

Fejlesztési célok

A tanulók képesek lesznek:

- kontextualizálni az egyéni tapasztalatokat történelmi narratívákban belül,
- alkalmazni a történelmi kutatás és értelmezés egyes módszereit,
- szövegeket létrehozni érzelmeik és meglátásaik feldolgozásához és közléséhez,
- interjúkat készíteni és értelmezni - koherens személyes narratíva létrehozása érdekében.
- online interaktív eszközt használni a családtörténet felfedezéséhez és bemutatásához.
- térképet készíteni, amely összeköti a személyes és a globális történelmi eseményeket.

Oktatási módszerek

- interjúkészítés nagyszülőkkel/idős emberekkel,
- egyéni, csendes meditatív írás: kreatív írásműhely egyszerű, előre megadott mintával,
- kollaboratív feladat interaktív térképpel, online fordítóprogram használatával és a fordítási eredmény ellenőrzése.

Oktatási segédeszközök

tábla, kréta, laptop, internet-hozzáférés, hangszóró, diák laptopok internet-hozzáféréssel, hangszóró

---

1. függelék: Hogyan használjuk a Padletet, és hogyan másoljuk le a mellékelt „Nagyszülők. Nagy történetek”-térképet?

A tanóra előtt

Egy-két héttel a témával foglalkozó óra előtt kérjük meg a tanulókat, hogy látogassák meg nagyszüleiket vagy egy idős embert, aki már élt a második világháború idején.

A tanulók kérjék meg nagyszüleiket, hogy meséljenek nekik egy rövid, emlékezetes történetet akkori életükről. Mondhatunk néhány lehetséges példát, és rámutatunk arra, hogy nem világtörténelmi eseményeket, jó és gonosz hősöket keresünk, hanem hétköznapi élményeket, történeteket. Fontos, hogy beszélgessenek a nagyszüleikkel, és türelmesen hallgassák meg őket. Nem kell hagyományos, formális interjút készíteniük, mert az alaposabb felkészülést igényelhet.

Az óra kezdete előtt kapcsoljunk be csoportonként egy laptopot! Készítsünk másolatot az alábbi interaktív online térképről, és osszuk meg a térkép linkjét a csoportunkkal/osztályunkkal (minden csoport ugyanazon a térképen dolgozik).

Link to the map

A tanóra menete

Bevezetés

1. lépés: Magyarázzuk el a tanulóknak, hogy az óra célja, hogy meg tudjuk fogalmazni, mit jelent számunkra a háború, és hogyan juthatunk el a háborúból a békéhez. Értsük meg saját helyzetünket nagyszüleink történeteinek keresztül.

Megjegyzés: Mesélhetünk nekik Robin Fivush személyes és nemzedékek közötti narratívák a serdülők jólétével kapcsolatos kutatásáról^[ii], amely megmutatta, hogy azok a fiatalok, akikkel otthon beszélgettek családtörténetükről, jobban fel tudták dolgozni életük traumatikus eseményeit.

2. lépés: Ráhangolódás

Kérjük meg a tanulókat, hogy foglaljanak helyet, és vegyék elő a füzeteket. Mondjuk el nekik, hogy verset fognak írni a háborúról és a békéről. Anélkül, hogy bármit mondanánk, írjuk fel a következő kifejezéseket a táblára – egymás alá.

Háború

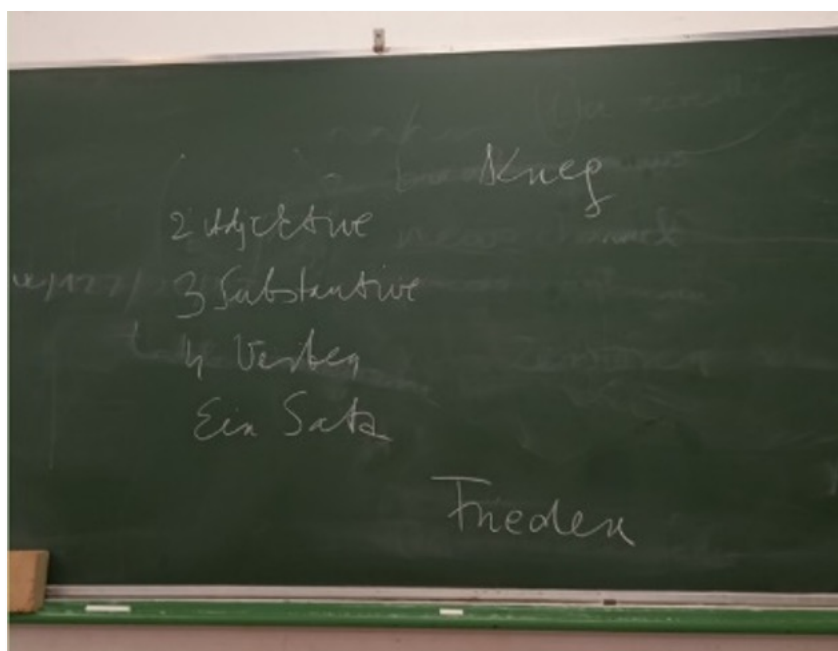
Két melléknév

Három főnév

Négy ige

Egy mondat

Béke

Kérdezzük meg, milyen zenét szeretnének hallgatni írás közben: kemény, vad vagy lágy, gyengéd zenét? Hallgassuk az általuk választott zenét – halkan. Készítsünk elő többféle zenét erre a célra. (3 perc)

Jelentésteremtés

3. lépés: Kérjük meg a tanulókat, hogy a mellékelt sablon segítségével alkossanak saját verset arról, hogyan jutunk el a háborútól a békéig! Írás közben hallgassunk halk zenét. Teremtsünk nyugodt légkört, figyeljünk, és elakadás esetén segítsünk! (10-12 perc)
4. lépés: Amikor mindenki kész, az önként jelentkező diákok felolvashatják a verseiket a csoportnak - ez nem kötelező, teljesen önkéntes. A verseket megtapsoljuk. (15 perc)

Példák diákmunkákra:

krieg
grausam, quälend
Folter, Feind, Freundschaft
flieht, versteckt sich, quält, findet
Die Waffen verstummen, der Frieden war geboren
frieden

Krieg
Scheußlich, schwierig.
Blut, Tod, Verderben.
Verlieren, siegen, leben, sterben.
Die Menschen werden plötzlich zufrieden
Frieden

háború
rettenetes, gyötrelmes.
vér, halál, rombolás.
vesztíteni, győzni, élni, meghalni.
az emberek hirtelen elégedettek
lesznek[1]

háború
kegyetlen, gyötrő
kínzás, ellenség, barátság
menekül, elbújik, gyötrődik, talál
a fegyverek elhallgattak, béke
született

5. lépés: alakítsunk ki csapatokat!

A tanulók nyissák meg a megosztott térképet, és kattintsanak a "+" jelre a térkép jobb alsó sarkában. A megnyíló mezőbe írják be a magukkal hozott történetet, annak évszámát és helyszínét!

Link a térképre

A szerző tippje: Megkértem tanítványaimat, hogy a német mellett magyarra és angolra is fordítsák le történetüket. A fordításhoz a Google Fordítót használták, a fordításokat ellenőriztem.

A szerző tippje: Megkértem tanítványaimat, hogy a német mellett magyarra és angolra is fordítsák le történetüket. A fordításhoz a Google Fordítót használták, a fordításokat ellenőriztem.

6. lépés: Munka közben a csoport követheti a képernyőn/kivetítőn megjelenő új történeteket. Ha egy történetnek több helyszíne van, akkor azok a bejegyzés jobb felső sarkában megnyitható menü segítségével összeköthetők.

7. lépés: Kérjük meg a tanulókat, hogy olvassák fel egymás történetét – hagyjunk erre néhány percet csendes zene mellett. (4-5 perc)

8. lépés: Kérjük meg a tanulókat, hogy keressenek és jelöljenek meg a térképen egy olyan történelmi eseményt, amely időben és térben közel állt az általuk gyűjtött történethez. (3 perc)

Összegzés

9. lépés: Reflexió

Az óra végén - a terem adottságaitól függően – ülünk vagy állunk körbe, és a tanulók egy mondatban mondják el, mi volt számukra a projekt fő tanulsága. (5 perc)

Házi feladat

“Jelölj meg a térképen egy történelmi eseményt, amely térben és időben közel állt a történetedhez, és kösd össze a sajátoddal!”

Műszaki információk

Ajánlott olvasmány és linkek

Personal and intergenerational narratives in relation to adolescents' well-being, Robyn

Fivush, Jennifer G. Bohanek, Widaad Zaman

A történelmi empátia fejlesztése, Kojanitz László – available in Hungarian, an English summary can be found at the end of the article.

Seligman, Martin E. P.: Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Wellbeing Paperback. 2012

<https://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2024/06/kojanitz-laszlo-a-tortenelmi-empatiafejlesztese-15-01-03/>

[https://www.researchgate.net/profile/Robyn-Fivush/publication/](https://www.researchgate.net/profile/Robyn-Fivush/publication/50349625_Personal_and_intergenerational_narratives_in_relation_to_adolescents'_well-being/links/5f5f799392851c07896544db/Personal-and-intergenerational-narratives-in-relation-to-adolescents-well-being.pdf?origin=journalDetail&_tp=eyJwYWdlIjoiam91cm5hbERldGFpbCJ9)

[50349625_Personal_and_intergenerational_narratives_in_relation_to_adolescents'_well-being/links/5f5f799392851c07896544db/Personal-and-intergenerational-narratives-in-relation-to-adolescents-well-being.pdf?origin=journalDetail&_tp=eyJwYWdlIjoiam91cm5hbERldGFpbCJ9](https://www.researchgate.net/profile/Robyn-Fivush/publication/50349625_Personal_and_intergenerational_narratives_in_relation_to_adolescents'_well-being/links/5f5f799392851c07896544db/Personal-and-intergenerational-narratives-in-relation-to-adolescents-well-being.pdf?origin=journalDetail&_tp=eyJwYWdlIjoiam91cm5hbERldGFpbCJ9)

[1] lefordíthatatlan szójáték (zufrieden – frieden)